

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

85. An Episcopus peccet mortaliter, si in consecratione Episcopali adhibeat Vnctionem Chrismaticam, confectam ex balsamo adulterino? Et quid est dicendum de dicto Balsamo pro sacram. Confirmat. Ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

concurrunt ad Sacramentum; in nostro autem casu cum nulla fuerit dubitatio, quin oleum requiratur essentialiter ad Confirmationem (nisi forte cuiusdam leuioris momenti Authoris) controuersia uero sit, an balsamum essentialiter requiratur? & ulterius pars negans inferatur ex responso Pontificis supra citato, peculiaris ratio est ex parte Olei, quæ non sit ex parte balsami.

8. Inde etiam sufficienter colligimus, Concilium Florentinum, quatenus refertur ad partem balsami, explicari posse de materia requisita ex præcepto Diuino, non uero ex necessitate Sacramenti: simili enim ratione aliud Decretum eiusdem Concilij, quod scilicet tres actus, penitentis, sunt materia Sacramenti, intelligitur de necessitate essentiali, prout refertur ad contritionem, & confessionem; de necessitate autem Præcepti diuini, & partis integritatis, prout refertur ad satisfactionem, nimirum quia ex uis Ecclesiæ constat satisfactionem sæpius adhiberi post administratam essentialiam Sacramenti.

9. Aqua uero, quæ miscetur ante Consecrationem, eodem modo est præfens cum Vino, cui miscetur. Quapropter si diceremus illam requiri ex præcepto Christi, dicere etiam deberemus requiri ex necessitate Sacramenti, in ea enim materia nulla potest ratio occurrere, ob quam esse Christus uoluerit aquam necessariam ex præcepto, non uero ex necessitate Sacramenti. Huc uique Dicastillus.

10. Et hæc sunt circa præsentem quæstionem pugnantis sententiæ, quas ego omnes probabiles existimo, sed secundæ tanquam probabiliori adhæreo, & nunc pedes figo. Itaque restat modo respondere ad argumenta contraria, & ad auctoritatem Innocentij III. in cap. *Pastoralis*, obseruandum est primum, Pontificem ibi de duobus fuisse consultum. Vnum erat an permitti debeat ministrare, qui absque impositione manuum fuerat ad ordinem Subdiaconatus assumptus? Alterum erat utrum Confirmationis Sacramentum in eo deberet iterari, qui per errorem non fuerat Chrismate, sed Oleo delinitus?

11. Obseruandum secundum, quod quando ista Sacramenta administrantur, adhibentur plura, sicut & in aliis quædam substantialia, & quædam accidentalia, ad decentiam, & uenerationem eorundem. His potius.

12. Respondetur, Pontificem ibi non examinasse, neque ex proposito declarare uoluisse, utrum illius Subdiaconi ordinatio, vel huius Confirmatio fuisset ualide facta, sed tantum uoluisse instruere illos à quibus erat Consultus, quomodo deberent ipsi habere se circa illa, super quibus eum consulebant, puta quod Sacramenta ista, cum suis solemnitatibus modo quo administrantur ordinariè non essent iteranda, sed cautè, uidelicet priuatim, & secretim, illud esse supplendum, quod prætermisum fuerat, siue illud sit essentialis, siue accidentarium. Atque ita responso Pontificis nil contra nostram conclusionem facit, imò potius uidetur facere pro nobis, quia certum est, quod ex responsione Pontificis unctio cum balsamo esset supplenda, quæ facta non fuerat, atque hæc non debebat fieri ex solo balsamo, quia talis unctio nunquam fieri consuevit, neque balsamum solum benedici solet, ergo ex balsamo, & oleo mixtis, idque non sine forma uti apparet, quia eiusmodi iniunctioni debetur talis informatio, quæ per uerba consuecta fieri solet, præsertim quia prior forma non cecidit in uerum Chrisma, atque ita uidetur ueritate caruisse, ut ante diximus, neque fieri solet talis iniunctio sine forma uerborum, ergo ex Pontificis responso, uidetur hoc statuendum, quod iniunctio balsami cum eis sine quibus perfectio fieri non

potest, debeat suppleri, & proinde id quod substantiale est, non iteratis aliis, quæ accidentalia sunt, & ad solemnitatem faciunt. Ad alia uero argumenta respondet Lugus, ubi supra. Vide Ioannem Pontium in *Cursu Theologia*, disp. 43. quest. 2. concl. 1. numer. 7. Lessium in 5. part. quest. 72. art. 3. num. 12. Granadum tom. 4. in 3. part. conuouers. 5. tract. 1. d. 5. sect. 1. num. 6. Vviggers in 3. part. quest. 72. art. 3. Amicus in *Cursu Theologia*, tom. 7. disp. 13. sect. 11. Lugo de Sacram. lib. 3. cap. 5. quest. 1. & alios penes ipsos, omnia superius dicta confirmantes.

13. Sed inflabis, quæ firmata sunt non procedere in casu nostro, nam ualent in ordine ad Sacramentum Confirmationis, non autem quoad Consecrationem Episcopalem. Sicut uerbi gratia, in Baptismo, Aqua est de necessitate Sacramenti, & tamen non est de necessitate Sacramenti in Eucharistia; sic uerba *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, in forma Baptismi sunt de necessitate Sacramenti, non autem in forma aliorum Sacramentorum, sic & in casu nostro, Chrisma consecutum ex oleo, & balsamo cum benedictione Episcopi, est de necessitate Sacramenti in Consecratione Episcopali.

14. Obseruo hanc difficultatem apud neminem legisse, sed respondeo, quod Episcopus, ut patet in Pontificali Romano, & ex Ecclesiæ perpetua consuetudine, uitur in consecratione Episcopali eodem Chrismate consecrato pro uisum Sacramenti Confirmationis, ergo omnia, quæ à Doctoribus dicuntur de isto, procedunt & dicenda sunt de illo, & ea, quæ necessaria sunt pro unctio Chrismatica Confirmationis, necessaria erunt, pro unctio Chrismatica consecrationis Episcopalis. Probatur, sacrum enim Chrisma in Confirmatione est materia totalis Sacramenti, in consecratione uero Episcopali, licet non sit materia totalis, est tamen materia partialis secundum mentem Isamberti, & aliorum, ergo pari passu procedere debent, nam in utroque Sacramento sunt materia, in Confirmatione, ut diximus, materia totalis secundum Omnes; in Consecratione materia partialis secundum Aliquos; Verum in mea opinione cessant hæc difficultates, nam ego puto in consecratione Episcopali, materiam esse solum manuum impositionem, cum uerbis *Accipe, &c.*

RESOL. LXXXV.

An Episcopus peccet mortaliter, si in Consecratione Episcopali adhibeat unctioem Chrismaticam consecratam ex balsamo adulterino?

Et quid est dicendum de dicto Balsamo pro Sacramento Confirmationis? Ex p. 12. tr. 1. Res. 85.

§. 1. **V**idetur negatiuè respondendum. Henriquez, qui fuit Magister Patris Suarez (& hoc solum asserendo ad ingentem sui gloriam iufficeret) Henriquez, inquam, lib. 3. de Sacram. cap. 2. num. 1. dicit materiam Confirmationis esse oleum mixtum cum balsamo odorifero, saltem adulterino. Pro qua sententia in Commentario littera C, citat Sorum, & Ledesnam. Niti autem poteris hæc sententia, primò in quadam dispensatione, quæ referunt Pij IV. qua concessit Episcopis Indiarum conficere Chrisma, cum quodam Balsamo illius Regionis, ubi non reperitur balsamum Syriacum. Refertur etiam alia dispensatio Pauli III. pro Indis. Dubitauit enim quidam Indiarum Episcopus, & consuluit Pontificem, an illud balsamum Indicum esset uerum balsamum; indulgit autem Pontifex, ut eo balsamo quamuis incetto uteretur, quod signum est sufficere saltem adule

Sup. hoc in tom. 2. tr. 1. Resol. 19. §. Hi duabus, post med. A uers. Sed p. nes.

adulterinum. Secundò, quia materia Sacramenti debet esse certa, & de qua non possit esse mortaliter dubitatio. At de vero balsamo vix possumus esse certi, cum facillimè adulterari possit, itavt vix queat dignosci, vt scribit Plinius *lib. 12. cap. 25.* Ergo dicendum est, adulterinum balsamum esse materiam sufficientem huius Sacramenti, aliàs sæpissimè essemus dubij de veritate huius Sacramenti.

2. Verum hanc sententiam meritò refellit Basilius Pontius in suo tractatu vetè aureo de Sacram. *Confirm. part. 2. cap. 1. memb. 10.* quia ait ipse, [nullus auctor, neque ex antiquis neque ex recentibus eam docet, sed antiqui omnes (nullo excepto) absolute docent balsamum esse materiam huius Sacramenti, nomine autem balsami absolute positi, verum balsamum intelligitur, non adulterium, & fictum sicut in aliarum rerum appellationibus manifestè constat. Nullus enim nomine pretiosi lapidis, aut gemmæ absolute posito, fictitias, & adulterinas intelligit, sicut etiam idem expendebamus supra, cum ex traditione Ecclesiastica probauimus, oleum Oliuarum esse materiam Confirmationis, deinde Scholastici cum examinant, an Balsamum sit materia necessaria necessitate Sacramenti, vel præcepti, ad eam obiectionem quam opponunt, qui sentiunt totum esse necessarium ex præcepto, scilicet, quod balsamum verum difficile reperitur, & quod de facili adulterari possit, nunquam respondent adulterinum sufficere, sed & magnam esse copiam balsami, & diligentia fieri posse, vt verum Balsamum comparetur, non adulterinum, sic Aegidius in hac *quest. art. 2. dub. 1. in resol. 4. obiect. contra 2. conclus.* & explicat exemplo Viui, quod quamvis facillè adulterari possit, mixtum aqua, & aliquod genus Vini sit in quo eiusmodi adulterium difficile deprehendi potest, hoc tamen non obstat quominus in vero Vino non in adulterino instituta sit materia Calicis à Christo Domino. Eidem obiectioni respondet Faber in *4. distinct. 7. disp. 25. cap. 9. in solut. 3. obiect. contra 2. proposit.* Putean. in hac *quest. dub. 4. Suarez disp. 32. cit. sect. 1. in solut. 3.* Gamachæus in hac *quest. cap. 3. in ult. obiect. solut.* Pitigian. in *4. dist. 7. quest. 1. art. 3. in solut. ad 2.* Layman *diel. lib. 5. Summa, tract. 3. cap. 2.* cum dicat Ecclesiæ paupertatem nunquam impedimento fuisse quominus parum balsami comparari posset; & Reginaldus *lib. 28. cit. tract. 1. cap. 1. num. 7.* Præterea etiam illi Scholastici, qui sentiunt balsamum non esse materiam necessariam necessitate Sacramenti, eo inducti, quod materia Sacramentorum debet esse certa, balsamum autem facillè adulterari possit, nostræ sententiæ, & communi fauent. Nam ideo illi reiciunt balsamum à materia huius Sacramenti, dicuntque non esse necessarium necessitate Sacramenti, sicut neque aqua est materia Calicis, sed tantum præcepti, quod præceptum, quidam ex eis vt Caietanus dicunt, esse Ecclesiasticum, alij verò, vt Soto, dicunt esse diuinum, quare, vt dixi, nullus reperitur Scholasticus, qui dicat balsamum adulterinum esse sufficientem materiam Confirmationis, si simul etiam concedunt balsamum esse materiam necessariam necessitate Sacramenti, vt concedit Henriquez loco citato. Nec Soto citatus ab hoc Authore illi fauet, tum quia Soto aperte docet balsamum non esse materiam necessariam huius Sacramenti, sed sine balsamo posse constare, tum quia solum dicit, in illis Regionibus rarissimum inueniri castum balsamum, sed pro illo substitui in vsu Sacramenti, quod affertur ex nouo Orbe, & habet indicia veri balsami, non tamen dicit Soto substitui in vsu Sacramenti, sed intelligi potest de substitutione ad alios vsus, & medicamenta; Quamuis in eo deceptus est Soto, cum existimet id quod affertur ex nouo

Orbe, non esse verè balsamum, vt dicam statim, asserere autem aliquid in re adeo graui, qualis est materia Sacramentorum, contra omnium Doctorem sensum, temerarium est.

3. Deinde contra Henriquez ait Pontius, perpetua Ecclesiæ traditio circa materiam huius Sacramenti dedit sufficientem fundamentum definitioni Eugenij IV. qua decreuit materiam Confirmationis esse Chylima confectum ex oleo, & balsamo, & similiter etiam traditio, quæ absolute loquitur de oleo, præbuit sufficientem fundamentum, vt iudicemus, cum communi Doctorem sensu definitum esse ab Eugenio IV. oleum tantum oliuarum esse materiam necessariam huius Sacramenti, quia illud est absolute vsurpar nomen balsami, sufficientem fundamentum est, vt intelligamus definitum esse ab Eugenio IV. balsamum verum, & non adulterinum esse materiam huius Sacramenti, omnes enim Pontifices, & Concilia, & Patres, qui balsami meminerunt, absolute dicunt esse materiam, & alij dicunt optimum balsamum, sic Alcimus in *1. de diuino Officio, cap. de Cæna Domini*, & Amalarius balsamum ex Arbore aromatica *lib. 1. de Ecclesiast. Offic. cap. 12.* qua phrasi verum, & purum balsamum intelligitur; sicut etiam, quia Eugenius IV. in citato decreto dixit, Vinum de vite esse materiam Calicis, intelligimus verum Vinum, & non adulterinum, & aliàs nihil certè haberemus in materiis Sacramentorum in decreto Eugenij. Sicut ergo veram aquam in Baptismo, verum oleum in Extrema Vnctione, verum vinum in Eucharistia, sentimus definiti ab Eugenio esse materiam Sacramentorum: ita in præsentem dicendum est de balsamo, & virgo magis, quia, etsi diceremus balsamum non esse materiam necessitate Sacramenti, adhuc dici deberet eo ipso, quod balsamum absolute ponitur ab Eugenio, de vero intelligendum, quia similiter, etsi aqua non sit materia necessaria Calicis necessitate Sacramenti, sed solum adhibeatur ex præcepto, definitio Eugenij intelligitur de vera aqua naturali, ex quo quod absolute dixit aquam miscendam cum vino in Calice. Idem ergo in præsentem dicendum esset. Hucusque Basilius qui et supradictis firmat sententiam Henriquez esse temerariam, & errori proximam.

4. Sed ego obfero, nostris temporibus illam docuisse Patrem Leandrum, cui multum debent studiosi Theologiæ moralis *de Sacrament. tom. 1. tractat. 3. disp. 3. quest. 3.* vbi sic ait: *Christus ex oleo, & balsamo vero, vel saltem adulterino confectum, est materia Confirmationis.* Ita ille: At ego puto omnino non esse discedendum à sententia negatiua Pontij.

5. Ad id verò, quod supra assertum est de certitudine balsami ex Plinio, & dispensationibus Pontificiis vide Ioannem VViggers *3. part. quest. 72. articulo 2. numero 19.* Lugo, & alios, locis citatis.

6. Ex his itaque respondeo ad questionem propositam Episcopum adhibentem vñctionem chrysmaticam cum balsamo adulterino peccare mortaliter, quòd à fortiori asserunt Iambertus & alij docentes dictam vñctionem in consecratione Episcopali esse materiam partialem Sacramenti.

RESOL. LXXXVI.

An Episcopus peccet mortaliter si ex necessitate in consecratione Episcopali vñctur vñctione Chrysmatica cum solo Oleo absque Balsamo?